

LIJST VAN VRAGEN

De vaste commissie voor Financiën¹, heeft over de Miljoenennota 2013 en over de Macro Economische Verkenning 2013 van het Centraal Planbureau (2012D34347) de navolgende vragen ter beantwoording aan de regering voorgelegd.

De fungerend voorzitter van de commissie,
Heijnen

De griffier van de commissie,
Berck

I. Miljoenennota 2013

- Nr Vraag
- 1 Wat is het totale bedrag aan pensioenpremies in de tweede en derde pijler? Hoe groot is het budgettaire beslag van de aftrek pensioenpremies in de periode 2013–2017? Welk deel daarvan wordt afgetrokken tegen 52%?
  - 2 Wat is het totale bedrag dat de overheid in de periode 2013–2017 kwijt zal zijn aan pensioenpremies voor zijn medewerkers? Is hierbij rekening gehouden met mogelijke premiestijgingen?
  - 3 Kunt u een actueel overzicht geven van de totale (in)directe exposure van de Nederlandse overheid met betrekking tot alle lopende monetaire steunoperaties in het kader van de Europese schuldencrisis (waaronder in elk geval, maar niet uitsluitend: LTRO, SMP, MTRO, OMT, IMF) alsmede het interbancaire betalingsverkeer (Target-2)?
  - 4 Kunt u een overzicht geven van de uitbetaalde en nog uit te betalen gelden aan steunontvangende landen in het kader van de eurocrisis (in tranches met het aandeel van het IMF, het aandeel van Europa, het aandeel van Nederland; uitgesplitst naar de verschillende steunprogramma's)?
  - 5 Kunt u een overzicht geven van de voorwaarden/doelstellingen die gesteld zijn aan de programmalanden in ruil voor financiële steun? In hoeverre voldoen of hebben deze landen al voldaan aan deze voorwaarden? Wat is hierbij het verantwoordings- en sanctiemechanisme?
  - 6 Kunt u een overzicht geven van de stand van zaken in Griekenland met betrekking tot (doel versus realisatie): privatiseringen, belastinginning, reductie van ambtenarenapparaat, pensioenen, lonen, arbeidsmarkt, zorgsector etc.?
  - 7 De economische groei in de probleemlanden valt keer op keer tegen ten opzichte van eerdere ramingen. Hierdoor worden de begrotingsdoelstellingen voortdurend niet gehaald. Het negatieve effect van de bezuinigingen op de ontwikkeling van het BBP wordt telkens zwaar onderschat en nooit overschat. Is het rekenmodel waarmee de economische groei in eurolanden wordt berekend, anno 2012 nog voldoende om berekeningen te maken in de totaal gewijzigde macro-economische omgeving?
  - 8 Kunt u een geactualiseerd overzicht geven van de gecommitteerde bedragen voor de programma's vanuit het EFSF/ESM (incl. hoofdgaranties, overgaranties, rentegaranties en de tijdelijke garanties aan de ECB)?
  - 9 Zijn er, los van de in de Voorjaarsnota 2012 en het Begrotingsakkoord 2013 aangekondigde maatregelen, nog andere maatregelen getroffen in deze Miljoenennota?
  - 10 Klopt de stelling van Raad van State in de advisering over de Miljoenennota 2013 dat de gehele aardgasbaten dreigen te worden ingezet voor consumptieve uitgaven? Kan inzichtelijk worden gemaakt welk percentage van de aardgasbaten wordt gebruikt voor consumptieve bestedingen en welk gedeelte voor investering? (blz. 10 van de bijlage).

- Nr Vraag
- 11 Wat is de belangrijkste reden dat zowel de binnenlandse consumptie, de investeringen en de overheidsbestedingen teruglopen?
- 12 Op pagina 13 wordt gesproken over een dempend effect «van het noodzakelijke proces van wereldwijde schuldafbouw» met name bij overheden en de financiële sector. Kunt u een overzicht geven voor Nederland, met daarin op macroniveau de totale schuldsituatie aan het begin van de crisis (2007) tot en met heden, uitgedrukt als percentage van het BBP en uitgesplitst naar Overheid, Particulieren en Bedrijfsleven (incl. financiële sector)? Dit moet inzicht geven in welke deel van de schuldafbouw reeds is gerealiseerd.
- 13 Heeft het CPB ook scenario's doorgerekend waarin wel sprake is van een escalatie van de eurocrisis? Zo ja, wat zijn de gevolgen hiervan op de economische groei, de werkgelegenheid, de koopkracht, het begrotingstekort en overheidsschuld? Zo nee, waarom niet?
- 14 Kunt u een onderbouwing geven van de passage op pagina 22 waarin u stelt dat door de economische neergang de inkomsten sterk zijn teruggelopen, nog sterker dan op basis van de economische ontwikkeling verwacht mocht worden. Bij welke inkomsten treedt dit effect op? Wat is de verklaring hiervoor?
- 15 Waarom zijn de belastinginkomsten sterker teruggelopen dan op basis van de economische neergang werd verwacht? Komt dit doordat de begrotingsmultipliers in tijden van recessie groter zijn dan in tijden van conjuncturele opgang? Is dit aanleiding om de aannames met betrekking tot de begrotingsmultiplier(s) bij te stellen?
- 16 Hoe kan het dat ondanks ophoging van het 18 miljard-pakket uit het regeerakkoord naar een 30 miljard-pakket, in het jaar 2014 nog steeds een EMU-tekort boven de 3% resteert? Impliceert dit dat – ceteris paribus – een nieuwe regering, in aanvulling op het begrotingsakkoord, sowieso extra maatregelen zal moeten treffen voor 2014?
- 17 Waaruit bestaat de verbetering van het EMU-saldo 2012 met 0,4%-punt BBP, ofwel ca. € 2½ miljard, die in een paar maanden is opgetreden ten opzichte van de Voorjaarsnota 2012?
- 18 Waarom is «uit de schuld groeien» geen reële optie?
- 19 Wat zijn de oorzaken van het feit dat Nederland wordt gezien als veilige haven? Zou Nederland bij het niet-voldoen aan de eis om een begrotingstekort te hebben dat niet hoger is dan 3% van het BBP, niet meer worden gezien als veilige haven?
- 20 Waarom valt de afschaffing van de onbelaste reiskostenvergoeding voor woon-werkverkeer niet onder de beperking van belastinguitgave in bijlage 5? (blz. 25 van de bijlage).
- 21 Wat is de reden dat de geraamde inkomstenderving van de fiscale behandeling van de eigen woning voor 2013 ruim € 1 miljard gunstiger uitpakt dan in de Miljoenennota 2012 nog werd voorzien?

- Nr Vraag
- 22 Heeft dit te maken met voorziene maatregelen ter beperking van de aftrekmogelijkheden voor de eigen woning in 2013? Zo ja, waarom is daar in tabel 5.2.1 een bedrag van slechts € 5 miljoen voor geraamd? Zo nee, is sprake van een verminderd beroep op aftrekmogelijkheden of een verkeerde raming in de Miljoenennota 2012?
- 23 Op pagina 26 van de bijlage in tabel 5.3.1 staat het bedrag dat gemoeid is met de inkomstenbeperkende maatregel omtrent pensioenen. Gaat het hier alleen om de vrijstelling in box 3 of gaat het ook om de aftrekbaarheid van pensioenpremies?
- 24 Bij welke hoogte van de overheidsschuld spreekt men van een «hoge schuld»?
- 25 Met welke feiten of verwachtingen is de op pagina 30 gedane stelling dat de inkomenspositie van ouderen zal verbeteren te onderbouwen? Hoe heeft de inkomenspositie van ouderen zich de afgelopen jaren ontwikkeld? Wat is de verwachting met betrekking tot de ontwikkeling van deze inkomenspositie in de toekomst? Hoe verhoudt de inkomenspositie van ouderen zich tot die van jongeren? Kunnen deze cijfers in internationaal perspectief worden geplaatst?
- 26 Wat is de achtergrond van het feit dat de gederfde belastinginkomsten door de zelfstandigenaftrek € 415 miljoen hoger dan verwacht is? Heeft dit te maken met de stijging van het aantal zelfstandigen (waaronder zzp'ers)? Is deze stijging niet een structurele trend die al enige jaren gaande is? (Blz. 30 van de bijlage.)
- 27 Op welke wijze toetst de AFM of beloningen niet leiden tot perverse prikkels?
- 28 In hoeverre hebben de achtergebleven bestedingen door huishoudens effect op de groei van het BBP?
- 29 Hoe kan het dat aan de ene kant blijkt dat Nederlandse huishoudens internationaal gezien een hoog netto vermogen hebben, maar dat tegelijkertijd uit het «OECD Factbook 2011–2012» blijkt dat de Nederlandse spaarquote van huishoudens (household net savings rate) onder het OESO-gemiddelde zit? En wat is de achtergrond van de halvering van de Nederlandse spaarquote sinds 1997, van 13,3% in 1997 naar 6,8% in 2009?
- 30 Wat is de consequentie van de flexibilisering van de arbeidsmarkt met betrekking tot de mogelijkheid voor huishoudens om hypothecair krediet op te nemen?
- 31 Kunt u nader ingaan op de stelling dat het stelsel nog niet neutraal is ten aanzien van investeringen in fysiek kapitaal, pensioenkapitaal, of menselijk kapitaal? Welke beleidsopties kunnen overwogen worden om deze verschillen weg te nemen?
- 32 Hoe groot is de groep van huishoudens van wie de hypotheek onder water staat?
- 33 Hebben de bezuinigingen van het kabinet Rutte en het Begrotingsakkoord 2013 effect op het aantal faillissementen? Zo ja, hoe groot is dit effect?
- 34 Wat is het onderzoeksmandaat van de taskgroep verzilveren?
- 35 Hoe ziet het beeld van oprichtingen versus opheffingen van bedrijven eruit als de zzp'ers buiten beschouwing worden gelaten?

- Nr Vraag
- 36 Waarom leidt het verplichten van pensioenfondsen door overheden om in de nationale economie te stimuleren tot sterk verminderde prestaties in termen van risico en rendement? Wat zijn de belangrijkste argumenten die uit het onderzoek naar voren komen?
- 37 Op welke wijze treedt de overheid nu faciliterend op bij nieuwe financieringsvormen voor het MKB, in het bijzonder voor pensioenfondsen?
- 38 Het EMU-saldo van decentrale overheden loopt tussen 2012-2013 op en vervolgens weer af. Welke veronderstelling ligt hieraan ten grondslag?
- 39 Waarom daalt het EMU-saldo van decentrale overheden in 2013 ten opzichte van 2012? Hebben de decentrale overheden minder inkomsten en/of geven zij meer uit? Wat zijn de oorzaken hiervan?
- 40 Hoe is de departementale taakstelling van € 875 miljoen uit het Begrotingsakkoord 2013 verdeeld over de verschillende ministeries? Zijn er hierbij nog verschillen met de verdeelsleutel uit het Begrotingsakkoord 2013? En klopt het dat er in het Begrotingsakkoord is afgesproken dat dit structurele taakstellingen zijn? Hoe kan het in dat licht dat er bij de invulling van de taakstellingen veelal – bijvoorbeeld bij OCW – gebruik is gemaakt van meevalers of ramingsbijstellingen?
- 41 Waarom zijn de uitgaven voor vergroening en natuur uit het Begrotingsakkoord 2013 nog niet in de departementale begrotingen verwerkt?
- 42 Wie heeft besloten om de uitgaven voor vergroening en natuur uit het Begrotingsakkoord 2013 niet in de departementale begrotingen te verwerken? Is de beslissing om de uitgaven voor vergroening en natuur uit het Begrotingsakkoord 2013 niet in de departementale begrotingen te verwerken genomen door de relevante departementen of op niveau van de Ministerraad? En wanneer is dit besluit genomen?
- 43 Welke vorderingen zijn er al gemaakt bij het in voldoende mate uitwerken van de beoogde uitgaven voor vergroening en natuur uit het Begrotingsakkoord 2013?
- 44 Wanneer wordt de uitwerking van de beoogde uitgaven voor vergroening en natuur uit het Begrotingsakkoord 2013 formeel vastgesteld?
- 45 Waarom wordt de beslissing om de uitgaven voor vergroening en natuur uit het Begrotingsakkoord 2013 niet in de departementale begrotingen te verwerken niet in de Miljoenennota apart verantwoord?
- 46 Welk effect heeft de invoering van een verhuurderheffing op de huurprijzen?
- 47 Is er sinds het maken van de afspraken nader onderzoek gedaan naar de gevolgen van het afschaffen van de accijnsvrijstelling voor rode diesel?
- 48 Voor welke nog niet gerealiseerde besparingen zijn wetswijzigingen vereist? In hoeverre lopen deze wetswijziging voor of achter op schema?
- 49 Welke invulling wordt overwogen voor de terugsluis van de vergroeningsmaatregelen vanaf 2014 en wanneer wordt deze uitgewerkt?
- 50 Zijn er nog nieuwe of dreigende besparingsverliezen opgetreden sinds de Voorjaarsnota 2012?

- Nr Vraag
- 51 Welke veronderstellingen liggen ten grondslag aan het structurele EMU-saldo? Waarop wordt de output-gap geraamd en is deze raming de afgelopen jaren aangepast aan de hand van nieuwe inzichten ten aanzien van bijvoorbeeld de potentiële economische groei en de evenwichtswerkloosheid?
- 52 Wat zijn de determinanten van het structurele EMU-saldo?
- 53 Kan een integraal overzicht worden gegeven van alle kasschuiven binnen de verschillende budgetdisciplinesectoren?
- 54 Op welke wijze wordt de omvang van het uitgavniveau vastgesteld? Wat is precies het verschil met het lopende kader?
- 55 Kunnen de ruilvoetwinsten en -verliezen binnen de verschillende budgetdisciplinesectoren nader worden toegelicht? Welke factoren zijn hierop van invloed?
- 56 Hoe groot is de lastenverzwaring die in 2013 optreedt als gevolg van het Begrotingsakkoord 2013? Is dat de € 8,2 miljard die op pagina 83 van de Miljoenennota wordt genoemd of de € 8,5 miljard die resulteert als in de 30 miljard-monitor de lastenverzwarende en lastenverlichtende maatregelen gesaldeerd worden? Wat verklaart dit verschil?
- 57 Waarop is de veronderstelling gebaseerd dat in 2014 de raming voor zorgpremies inclusief zorgtoeslag met € 1,3 miljard omlaag kan? Is dat het gevolg van voorziene beleidsmaatregelen in de zorg?
- 58 Wat is de achtergrond van de stijging van de zorgpremies inclusief zorgtoeslag in 2013 met € 0,9 miljard? Op basis waarvan wordt er vervolgens een daling van € 1,3 miljard in 2014 verwacht?
- 59 Hoe worden de daling van de arbeidsongeschiktheidspremie en de algemeen werkloosheidsfondspremie gedekt? Of komen deze verlagingen ten laste van het EMU-saldo?
- 60 Onder schatkistbankieren staat dat decentrale overheden een «marktconforme rentevergoeding» zullen ontvangen over de tegoeden die ze aanhouden in de Nederlandse schatkist. Waarop wordt de marktconforme rentevergoeding gebaseerd? Kan nader worden toegelicht waarom schatkistbankieren in dit geval leidt tot een besparing binnen de Rijksoverheid aangezien laatstgenoemde doorgaans tegen gunstigere rentetarieven kan lenen?
- 61 Worden de mogelijkheden van leenfaciliteiten voor decentrale overheden uitgebreid, bijvoorbeeld voor het doen van infrastructurele investeringen? Graag een nadere toelichting op dit punt.
- 62 Worden belastinginkomsten op lokaal niveau door het kabinet gemonitord of zelfs genormeerd? Zo ja, op welke wijze kunt u de ontwikkeling van de lokale lasten concreet sturen? Zo nee, hoe voorkomt u dat lokale overheden (nationale) beleidsmaatregelen via belastingverhoging afwentelen op de burger, of – andersom – mogelijkheden onbenut laten die bijdragen aan door het kabinet gewenste saldo- en schuldreductie?
- 63 Indien verplicht schatkistbankieren voordelig uitpakt voor de staatsschuld en risico's bij lagere overheden vermindert, waarom is dit dan niet eerder ingevoerd?

- Nr Vraag
- 64 Is het denkbaar dat dit concept van schatkistbankieren in de nabije toekomst nog breder wordt toegepast naar andere (semi-)publieke en/of begrotingsgefinancierde organen en organisaties? Zo ja, in welke sectoren zou schatkistbankieren nog meer toepasbaar zijn? Zo nee, waarom niet?
- 65 Klopt het dat in het bestuurlijk overleg met de provincies reeds afspraken zijn gemaakt over de inzet van de € 200 miljoen intensivering uit het Begrotingsakkoord 2013 voor natuurbeheer en aanleg? Worden deze middelen beschouwd als zijnde «bestuurlijk verplicht»?
- 66 Wat is de laatste stand van zaken met betrekking tot de inzet van het kabinet voor volwaardige publieke externe controle op het ESM (in lijn met motie 21 501-20 nr. 618)?
- 67 Wanneer zal de Commissie Risicoregelingen (CRR) klaar zijn met de toetsing van de huidige bestaande risicoregelingen? Zal deze commissie alle in tabel 2.18 opgesomde garanties toetsen?

II. Macro Economische Verkenning 2013 van het Centraal Planbureau

- Nr Vraag
- 1 Kunt u een overzicht geven van de verhouding binnenslands geproduceerde uitvoer-wederuitvoer en het aandeel van beide categorieën in het BBP sinds 2000?
- 2 Hoeveel personen hebben zich sinds medio 2011 «afgemeld» als werkzoekende wegens het «discouraged worker-effect»? In hoeverre zitten zij in WW-uitkeringen en bijstandsuitkeringen?
- 3 Wat is het effect van de relatief grote tekortreductie door Nederland in de jaren 2011–2013 op de economische ontwikkeling en werkgelegenheid?
- 4 Hoe is de toename van de collectieve lasten tussen 2011 en 2013 opgebouwd?
- 5 Hoe kan het dat de arbeidsongeschiktheidsuitgaven ongeveer constant blijven terwijl op pagina 46 melding wordt gemaakt dat de instroom arbeidsongeschiktheid juist stijgt?
- 6 Waardoor pakt de Wet uniformering loonbegrip vooral voor gepensioneerden met hoge inkomens ongunstig uit?
- 7 Wat is de jaarlijkse raming van de rentetarieven van Nederlandse staatsobligaties tot 2017, zowel voor kortere als voor langetermijnfinanciering?
- 8 Hoe beoordeelt u de stelling van het CPB dat interventie via de ECB niet zozeer goedkoper is, maar vooral minder zichtbaar?
- 9 Hoe beoordeelt u de uitspraken van het CPB over de begrotingsmultiplier? Geven deze uitspraken aanleiding tot beleidswijzigingen en andere ramingsmethodieken?
- 10 Naast de adviezen van het IMF en de OESO, wat is het algemene advies van het CPB als het gaat om de hoeveelheid bezuinigingen, lastenverzwaringen en hervormingen door de Nederlandse Staat de aankomende jaren?

- Nr Vraag
- 11 In de laatste alinea wordt een advies geformuleerd over hoe en in welk tempo de overheidsfinanciën op orde gebracht zouden moeten worden, daarbij wordt gewezen op de verhouding ombuigingen en structurele hervormingen, kan dit omgezet worden in een concreet advies voor de komende jaren?
- 12 Wat wordt er bedoeld met structurele hervormingen?
- 13 Welke structurele hervormingen zouden de economie en de overheidsfinanciën het meeste versterken?
- 14 Bij louter structurele hervormingen, wat is het budgettaire pad naar begrotingsherstel tot 2017?
- 15 Kijkende naar de huidige trend, hoe lang gaat het dan duren voordat de Zuidelijke eurolanden hun arbeidskosten per eenheid product weer in lijn hebben gebracht met hun arbeidsproductiviteit en deze landen hun concurrentiekracht weer hebben hersteld?
- 16 Wat is de reden van het feit dat in landen als China, India en Brazilië de groei aanzienlijk is vertraagd? Welke effecten hebben de bezuinigingen die worden doorgevoerd in de Europese landen op deze groeivertraging?
- 17 Waarop is de aanname gebaseerd dat de Nederlandse economie in 2013 met ¾% gaat groeien en met welke mate van onzekerheid is dit omgeven?
- 18 Klopt het wat het CPB zegt dat het lage consumentenvertrouwen eigenlijk gerechtvaardigd is, kijkende naar de verwachte negatieve tendens van de consumptie door lagere vermogensposities door dalende huizenprijzen en inkomensdalingen door lagere lonen en uitkeringen?
- 19 In hoeverre is de groei van het BBP afhankelijk van de lage inkomens- en vermogensgroei van de afgelopen jaren?
- 20 Wat zou het effect zijn op de dekkingsgraad van de pensioenfondsen wanneer men bij het berekenen ervan niet naar de huidige rente kijkt, maar een gemiddelde rekenrente van de afgelopen vijf jaren zou gebruiken?
- 21 Welke financiële belemmeringen voor bedrijfsinvesteringen noemen ondernemers precies?
- 22 Is de verwachting dat de waarde van de euro tot 2017 laag blijft? Tot hoeveel extra uitvoer leidt een daling van de koers van 5 eurocent?
- 23 Waarom verbeterde de prijsconcurrentiepositie van de binnenlands geproduceerde uitvoer sinds 2008?
- 24 Hoeveel zzp'ers zitten de komende jaren zonder opdrachten of zakken door de grens van de Wet op het minimumloon?
- 25 Klopt het dat een half procentpunt van de 2% inflatie in 2013 veroorzaakt wordt door de BTW-verhoging? Zo nee, welke belastingverhogingen hebben allemaal nog meer invloed?
- 26 Hoe komt het dat de hoeveelheid niet-belastingmiddelen sinds 2008 zo daalt?
- 27 Zijn de begrotingsmultipliers van de overheidsuitgaven of lagere belastingen op economische groei bij doorrekening van de verkiezingsprogramma's aangepast op basis van de kennis dat zij grotere positieve effecten hebben als banken zeer terughoudend zijn met het uitlenen aan consumenten en producenten? Zo nee, waarom niet, en wordt dit in de toekomst nog wel aangepast?

- Nr Vraag
- 28 Heeft het CPB een raming gemaakt wat de drempelwaarde van de overheidsschuld voor Nederland is, waarbij in ogenschouw genomen wordt dat Nederland een overschot op de betalingsbalans en een goede reputatie op financieel-economisch gebied heeft?
- 29 Wat is de reden dat in de Zorgverzekeringswet (Zvw) een prijsmutatie van 2,5% wordt geraamd, terwijl door uitbreiding van het B-segment en meer concurrentie tussen zorgverzekeraars wordt verwacht dat de prijzen juist zullen dalen of in ieder geval minder hard zullen stijgen?
- 30 Wat waren de volumemutaties en prijsmutaties in de Zvw jaarlijks sinds 2006?
- 31 Wat is de jaarlijkse raming van de i/a-ratio tot 2017, en welk gedeelte hiervan wordt veroorzaakt door een toename van het aantal pensioengerechtigden?
- 32 Is het mogelijk met beleid dat er op gericht is op korte termijn de werkgelegenheid te vergroten, de groei van de uitgaven aan sociale zekerheid te remmen of de uitgaven aan sociale zekerheid te doen afnemen?
- 33 Hoe groot is het effect geweest van de daling van de koopkracht van 4% op het BBP in de afgelopen vier jaren?
- 34 Klopt het dat de totale wig sinds 1996 nog niet zo hoog is geweest als nu? Is de dit vooral te verklaren door een hogere belasting op arbeid of door de pensioenpremies?